ISSN 1300-9672

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

Review of the Faculty of Divinity
University of Süleyman Demirel

H a k e m l i D e r g i

Yıl (Year): 2005/2 **Sayı (Number): 15**

Derginin Sahibi (Owner of the Journal)
Prof. Dr. Ekrem SARIKÇIOĞLU (Dekan)

Derginin Editörü (Editor of the Journal)
Prof. Dr. İsmail Hakkı GÖKSOY

Fakülte Yayın Kurulu (Faculty Editorial Board)
Prof. Dr. Ekrem SARIKÇIOĞLU
Prof. Dr. İsmail YAKIT
Prof. Dr. Talat SAKALLI
Prof. Dr. İsmail Hakkı GÖKSOY
Prof. Dr. M. Saffet SARIKAYA
Doç. Dr. Kemal SÖZEN
Doç. Dr. Talip TÜRCAN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YILDIRIM

Dizgi (Composition)
SDÜ İlahiyat Fakültesi
Kapak (Covering)
SDÜ Basın ve Halkla İlişkiler
Baskı (Pirinting)
Ali ÇOLAK

SDÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi hakemli bir dergidir ve yılda iki defa yayımlanır. Dergi, ***MLA Directory of Periodicals*** ile ***MLA Master List of Periodicals'*****a** kayıtlı olup***, MLA International Bibliography*** adlı uluslar arası indeks tarafından taranmaktadır.

Dergide yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Dergide yayınlanan makale ve yazılar kaynak gösterilmek şartıyla iktibas ve atıf şeklinde kullanılabilir.

©İlahiyat Fakültesi Isparta-2005

İsteme Adresi (Communication Adress)
SDÜ İlahiyat Fakültesi 32260 ISPARTA
Tlf: 0 246 237 10 61 Fax: 0 246 237 10 58

AFGANİSTAN'DA MİSYONERLİK FAALİYETLERİ

Yrd. Doç. Dr. Nasuh GÜNAY[•]-Necibe ZİYAYİ[••]

ÖZET

Afganistan'da Hıristiyanlık misyon çalışmaları İngiltere'nin ülkeyi XIX. yüzyılda işgal etmesi ile görülmeye başlanmıştır. Ciddi anlamdaki misyon çalışmaları ise Sovyet işgalinden sonra ülkeyi terk eden mülteciler arasında görülmekle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nin 11 Eylül 2001'den sonra ülkeyi işgal etmesinden sonra yoğunluk kazanmıştır. Şu anda da binlerce misyoner, sosyal çalışmacı, sağlıkçı, öğretmen, bilgisayar uzmanı gibi meslekler adı altında Afganlıları Hıristiyanlaştırmak için misyon çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmada Afganistan'daki Hıristiyan misyonerlik çalışmaları, metotları, yayın faaliyetleri ile Batı dünyasında Afganistan'daki misyon çalışmalarına destek veren misyon kuruluşları ele alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Afganistan, Misyonerlik, Afgan Kilisesi, Hıristiyanlık.

ABSTRACT

Missionary Activities in Afghanistan

Christian missonary works in Afghanistan first appeared in the nineteenth century when the British began to occupy that country. But active missionary works began effectly and sectrectly after SSCB invation, especiaaly among the Afgan refugees who left the country. In particular, USA's occupation of Afghanistan after the 11th September of 2001 offered a new opportunities for missionaries to mission in Afghanistan. At the present time there are thoushands of Christian missionaries are working in the country under the disguise of social worker or medical doctor, teacher or computer operator. This paper aims to focus mainly on the Christian missionary works, especially their methods, literature and organizations in Afghanistan as well as Western organizations which supported and financed those works.

Key Words: Afghanistan, Missionary, Afghan Church, Christianity

---

[•] SDÜ İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Öğretim Üyesi.

[••] Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dinler Tarihi Doktora Öğrencisi.

1. Giriş

Afganistan, tarihin geçmiş yıllarından beri Türklerle yakın ilişkiler içinde olmuş bir ülkedir. Afganistan'ın Orta Asya'ya açılan bir kapı ve sıcak denizlere inmek için geçilmesi gereken bir koridor olması, onun stratejik önemini artırmıştır. Bu nedenle çağlar boyu değişik milletlerin ilgisini çekmiş ve işgale uğramıştır. Bu bağlamda Sovyetlerin sıcak denizlere inme politikasını Afganistan üzerinden uygulamaya kalkması da Afganistan'da katliamlara, büyük oranda nüfusun diğer ülkelere göç etmesine sebep olmuştur. Diğer taraftan Sovyet işgalinin sona ermesi ve Amerika Birleşik Devletleri'nin terörü önlemek ve ülkedeki Taliban yönetimini cezalandırmak bahanesiyle ülkeyi işgal etmesi, istediği kişileri iktidara getirmesi de Afganistan'da huzuru sağlayamamıştır. Ayrıca fakirlik, işsizlik, gelir dağılımının bozuk olması, güvenliğin tesis edilememesi gibi hususlar ülkenin en önemli meseleleri olarak durmaktadır.

Afganistan'ın nüfusunun dini açıdan % 99'luk bölümünü Müslümanlar oluşturmaktadır. Bu Müslüman nüfusunun % 84'ü Sünni, % 15'i de Şii'dir. Diğer yüzde birlik kısmı oluşturanlar Hindular, Sihler, çok az sayıda Hıristiyan, birkaç Yahudi ve Bahailerdir.[1]

Hinduların Afganistan'daki varlıkları Vedic dönemine kadar dayanmaktadır. Zira Aryanlar daha önce burada yaşamaktaydı. Ayrıca Gandharvas (Kandahar) Vedic metinlerinde de geçmektedir. Dolayısıyla Afganistan Hindular için kutsal bir yer sayılmıştır. Ayrıca Güney Doğu Afganistan miladi altıncı yüzyıl ile onuncu yüzyıl arasında Hindu racalar tarafından yönetilmiştir.[2] Afganistan'daki Hinduların nüfusu sivil savaş öncesinde 200.000 civarında idi. Bunlardan 15-20 bin aile Kabil'de, diğerleri ise Kandahar ve Bamyan gibi şehirlerde, çok az bir kısmı ise kırsal kesimde yaşamaktaydılar. Sovyet işgalinin sona erdirildiği sivil savaştan sonra Hindu nüfusun büyük bir kısmı ülkeyi terk ederek Hindistan, Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etti. Bugün Kabil'de yaklaşık 1200 civarında Afgan Hindu ve Sih aile kabile teşkilatı içinde yaşamakta ve

---

1 Mehmet Saray, "Afganistan", *İslam Ansiklopedisi*, I, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1988, s.404; International Religious Freedom Report 2004, www.state.gov/q/drl/rls/irf/2004/3551 3.htm. (05.06.2005)

2 www.afghanhindu.com/history.asp. (27.06.2005)

dini vecibelerini yerine getirebilmektedir. Halen Afganistan'da bunlara ait Hindu ve Sih tapınakları da bulunmaktadır.[3]

Diğer taraftan Afganistan'da Budist nüfus olmamakla beraber tarihte Afganistan'ın Budizm açısından da önemli bir yeri vardır. Nitekim M.Ö. 300'lü yıllarda Budizm Afganistan'da üstün bir din haline gelmiş, Kral Aşoka (M.Ö.237-236) zamanında da Afganistan Budist ilim ve kültür merkezi olmuştu.[4]

Afganistan'ın Budizm'in ilk yayıldığı yerlerden biri ve miladi ikinci yüzyıl ile yedinci yüz yıl arasında Budizm'in merkezi olması ve buna paralel olarak Buda'nın heykellerini topraklarında barındırması Afganistan'ın Budizm açısından önemini artırmıştır. Bu nedenle Afganistan zamanla Hindistan'dan gelen rahipler ve keşişler için hac merkezi haline gelmiştir.[5] Ancak Taliban rejiminin ülkedeki tarihi Budist eserleri bombalayarak tahrip etmesi, dünya kamuoyunda büyük tepkilere neden olmuştur.

Diğer taraftan ülkede Yahudi azınlık baş vergisi vererek varlığını devam ettirmiştir.[6] Bunlar 1960'lı yıllarda İsrail'e göç etmeye başladılar[7] ve 1985 yılına gelindiğinde Afganistan'da Yahudi azınlık kalmadı.[8] Ancak Kabil'de halen faaliyette olan bir sinegog ve onun bekçiliğini yapan bir rabbi bulunmaktadır.

Bahailik komşu ülke olan İran'dan neşet etmesine rağmen yönetici ve din adamlarının tutumu nedeniyle yayılamadı. 1919 yılında içerideki ve dışarıdaki bazı Afganlılar Bahai inancını kabul ettiler.1965 yılında Bahai inancı Afganlılar tarafından yayılmaya başladı. 1966'da Kabil'de ilk mahfil kuruldu. 1978'e gelindiğinde Kabil, Herat, Mezar-ı Şerif, Şibirgan gibi şehirlerde Bahailik bazı taraftarlar kazandı. Sovyetlerin işgali ile başlayan sivil savaş döneminde Bahailerin çoğu ülkeyi terk ederek komşu ülkelere, Dubai ve ABD'ye sığındı. 2002'de bir çok Bahai ülkeye geri döndü. Şu anda

---

3 ANDOR, "Afghan Allience for Minorty Rights", 6 September 2003, afganhindu.org. (18.05.2005); Eden Naby, "The Changing Role of Islam as a Unifying Force in Afghanistan", *The State, The Religion and Ethnic Politics in Afghanistan, Iran and Pakistan* (eds: Ali Banuazzi-Myron Weiner), USA 1988, s.47.

4 www.afghanhindu.com/history.asp (27.06.2005)

5 Christine Weston, *Afghanistan*, New York 1962, s.120.

6 Weston, s.127.

7 Naby, s.127.

8 www.afghanhindu.com/history.asp (27.06.2005)

bir çok şehirde ruhani meclisleri bulunmaktadır.[9] Ayrıca Payam-e Dost ve Radio Nur isimli radyoları da Afganistan'a yönelik olarak yayın yapmaktadır. Ayrıca afghanbahais isimli internet sitesi de misyon ve tanıtım amaçlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

2. Geçmişte Hıristiyan Misyonerliği

Afganistan'a Hıristiyanlık Assyrian Church (Süryani Kilisesi) tarafından getirilmiş[10]; VII. Yüzyılda da Müslümanların ülkeyi fethine[11] kadar varlığını devam ettirmiştir.[12] Kaynaklar bir piskoposluktan söz etse de 1300'lü yıllarda bölge tamamen Müslümanlaştırıldı. 1602 yılında Portekizli Cizvit Benedict de Goes Afganistan'a geldi. Ancak etkili olamadı. 1864'te Kafiristan (şimdiki adı Nuristan) denilen bölgede babası bir molla olan Faz Huq isimli Paşaver'de Hıristiyan olan Afgan Hıristiyan misyoneri görüldü. O, Hıristiyanlığa dönen Narullah isminde birisi ile bu bölgede misyon çalışmalarında bulundu; Church Missionary Society'den ilaç ve hediyeler götürdü. Zorluklarla karşılaşınca Celalabad'a geri döndüler. Burada Hintli askerlerin daveti ile misyonerlik çalışmalarında bulundular.[13]

Diğer taraftan 1898'e kadar Kabil'de bir Ermeni Kilisesi vardı. O da yıkılarak az sayıda olan üyeleri sürgün edildi.[14] O tarihten sonra ülkede Hıristiyanlığa ait hiçbir faaliyet görülmedi. Müslümanlıktan da Hıristiyanlığa geçiş olmadı. İkinci Dünya Savaşından sonra Hıristiyanlık açısından tekrar bir hareketlenme başladı. 1961'den 1973'e kadar Woodberry isimli bir Presbiteryen pastör'ü uluslararası bir Hıristiyan cemaate ibadetlerde önderlik etti.[15] Hıristiyan ülkelerin

---

9 www.afganbahais.org/afghanbahais.htm (05.06.2005)

10 www.beliefnet.com/story/91/story9176 1html. (02.06.2005)

11 Longworth Dames, "Efganistan", *İslam Ansiklopedisi*, III, MEB Yayınları, İstanbul 1988, s.151; *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi* (red: Hakkı Dursun Yıldız), XIII, Konya 1994, s.26.

12 Mehmet Saray, *Afganistan ve Türkler*, İstanbul 1997, s.28.

13 Eric Newyby, *A Short Walk in the Hindu Kush*, N.Y. 1972, s.88.

14 www.beliefnet.com/story/91/story9176 1html. (02.06.2005)

15 www.beliefnet.com/story/91/story9176 1html. (02.06.2005)

elçiliklerindeki Hıristiyan görevliler ibadetlerini gerçekleştirmek için İngiliz ve İtalya elçiliğinde bulunan kiliseye gitmekteydi.[16]

Hıristiyan misyonerlerin Afganistan ile ilgilenmeleri ise Sovyetler Birliği'nin ülkeyi 1979'daki işgalinden önceki yıllara kadar uzanmaktadır. Nitekim 1948 yılının başında bir grup Hıristiyan Afganistan'ı ziyaret etmiştir. 1960'lı yılların başında bazı misyonerlere Afganistan'a tıbbî yardım için müsaade edilmiştir.

Bu dönemde doğrudan misyon faaliyetleri yasak olduğundan misyonerler özellikle Hıristiyan kuruluşlarca desteklenen yardım kuruluşlarında ve sağlık alanında görevli personel görüntüsü altında, misyon çalışmalarında bulunmuşlardır. İleride değinileceği gibi Devlet Başkanı Muhammed Davut'a bu sağlık merkezlerinden birinde muayene sonrası İncil verilmesi üzerine bu kuruluş Hıristiyan misyon çalışmalarında bulunduğu gerekçesiyle kapatıldı. 1970'li yıllarda misyon amaçlı kuruluşlar Afganistan'da tekrar çalışmaya başladılar. Bu merkezlerde görev yapan sağlık görevlileri tarafından Kabil'de bir kilise de açıldı. Fakat gelen tepkiler üzerine bu kilise hükümet tarafından kapatıldı.[17] ABD Başkanı Eisenhover'in Kral Zahir Şah'a ricası ile tekrar açıldı. Daha sonraki yönetimler Afganistan'daki kilisenin yıkılması için karar aldılar. Alman Hıristiyan iş adamı bunun yıkılmaması için çok çaba gösterdi. Bliyy Graham ve diğer Hıristiyan liderler de kilisenin yıkılmaması için çok çaba harcadılar. Kilisenin yıkılması 1973'te tamamlandı. Bu arada hükümet devrildi, deprem oldu ve ülke Sovyetler Birliği tarafından işgal edildi. Hıristiyanlar, bütün bu olayların nedeninin Afganistan'daki Hıristiyan kilisesinin yıkılması olduğuna inanmaktadırlar.[18]

Sovyetlerin 1979'da Afganistan'ı işgal etmesinden sonra Sovyetler Birliği askerleri Afganlıları Hıristiyanlaştırmak ve İncil çalışmaları yapmak için Afganistan'a gönderilmişlerdir. Bunlar İncil çalışması ve dua toplantıları yaparak faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Neticede Afganistan'da başarılı olamadıklarından Afganistan'ı terk etmişlerdir.[19]

---

16 Rauf Roashan, "Aid Workers or Missioneries", www.users.tns.net/mroashan/ politics/countrycorner/ c.corner2/DR081801htm. (18.05.2005

17 Roashan, agy.

18 Kathy White, "The Unreached People Group of Afghanistan, *Go World* 12-002, January 2004, www.betheltemple.org/bethel/Afghanistan people.htm. (03.06.2005);

19 "Mission Frontiers", T*he Bulletin of The US. Center for World Mission*, April 1988; www.missinfrontries.org/1988/04/a889htm. (26.05.2005).

Afganlılara yönelik misyonerlik faaliyetlerinin sistemli bir hale gelmesi ise Sovyetlerin Afganistan'ı işgali neticesinde mülteci durumdaki Afganlıların başka ülkelere sığındıkları dönemdedir. Özellikle, Pakistan'a ve Hindistan'daki mülteci durumunda olan Afganlılara yardım eden yabancı ekiplerin içerisinde, farklı kiliselere mensup misyonerler, çeşitli sosyal organizasyonların çatısı altında faaliyette bulunarak Afganlıları Hıristiyanlaştırmaya çalışmışlardır. Bölgede görev yapan misyonerlerin misyon merkezlerine gönderdikleri mektup ve raporlarda bazen misyonerlerin bu bölgelerde kaybolduğu veya öldüğü ve şehit olarak anıldığı belirtilmektedir.

Taliban döneminde ise Afganistan'da misyonerlerin çalışmasına müsaade edilmemiştir. Bu nedenle misyonerler de daha çok yardım kuruluşlarında görev yapmışlardır. Hatta bunlardan bir kısmı misyonerlik faaliyetleri yaparken suçüstü yakalanarak tutuklanmışlar, daha sonra da sınır dışı edilmişlerdir.[20] Taliban döneminde misyonerlerin çalışma alanları daha çok mühendislik alanı ve tıp olmuştur. Nitekim bu şekilde misyonerlerin yoğunlaştığı gruplardan en dikkat çekeni International Assistance Mission'dur. Bu grup proje dahilinde çocuk ve anne sağlığı ile ilgili çalışmaların yanında Kabil ve Mezar-ı Şerif'te göz tedavi merkezi ve Afganlı doktorların eğitildiği bir merkezi de kullanmışlardır. Ayrıca ekonomik ve sosyal gelişme, kadınlara terzilik öğretimi, okullar için Dari ve Fars dillerinde kaynakların temini, çocuklar için terapi merkezleri çalıştırmışlardır. Bugün de bu kuruluş bu tarz görevleri yerine getirmektedir.[21]

Gerek Sovyet işgali döneminde gerekse Taliban rejimi döneminde Hıristiyan misyonerlerin ne kadar başarılı oldukları pek belli değildir. Ancak daha sonraki yıllarda özellikle son on yılda Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Afgan Kilisesi isminde bir teşkilat kurulmuştur. Bu kilisenin üye sayısı konusunda kesin bir bilgi olmasa da internet siteleri ve adresleri bulunmaktadır. Yine bu bağlamda bölgeye yönelik misyon amaçlı basılı ve sesli yayınlar da değişik ülkelerde bulunan misyon teşkilatları tarafından gerçekleştirilmektedir.

Afganistan'da Hıristiyan misyonerlerinin yoğun şekilde çalışma imkanı bulduğu dönem ise ABD'nin 11 Eylül'de İkiz Kuleler'e yapılan terörist saldırıyı bahane ederek başlattığı "terörizmle mücadele operasyonu" çerçevesinde Afganistan'ı işgal ettiği

---

20 *Christianity Today* 11/12/2001, vol 45 issue 14, s.30

21 www.beliefnet.com/story/91/story9176 1html(02.06.2005)

dönemdir. Özellikle evangelic misyonerler Amerikan askerlerinin yardımı ile Afganistan'a girmişlerdir.[22] Nitekim Afganistan'ın bombalanmaya başlaması üzerine Almatı pastörü "şimdi eminiz ki, Afganistan açılmıştır. Bir çok insan Afganistan'da İncil'i vaaz etmek için fırsat beklemektedir" demiştir.[23] Dolayısıyla ABD'nin Afganistan'ı işgali Hıristiyanlığın yayılması için bir fırsat olarak algılanmıştır.

3. Günümüzde Misyon Faaliyetleri

Afganistan'da misyonerlik faaliyetleri Amerika Birleşik Devletleri'nin Afganistan'ı 2001 yılında işgal etmesinden sonra yoğunluk kazanmıştır. Bugün Afganistan'da faaliyette bulunan pek çok misyoner ve misyoner örgüt vardır. Bunlar daha çok Protestan kiliselere ait misyon teşkilatlarına bağlı olan misyonerlerdir.

Afganistan'daki misyonerlerin çoğunluğunu Alman ve Amerikan asıllı misyonerler teşkil etmektedir. Fakat misyon faaliyetleri açısından en dikkati çeken misyonerler Alman misyonerleridir. Zaten Hıristiyanlaşan Afganlılar daha çok Almanya'ya iltica edenlerdir. Ayrıca Almanya'nın Afganistan'a özel bir ilgisinin olduğu da bilinmektedir. Nitekim Afganistan'da ilk olarak misyon faaliyetlerini başlatanlar, Alman asıllı doktorlardır. Diğer taraftan merkezi Amerika'da olan misyon teşkilatına bağlı Hindistanlı misyoner sağlıkçılar da Kuzey Afganistan'da misyonerlik de yapmaktadırlar. Son dönemlerde Batılı değişik ülkelere mensup misyonerlere de rastlanmaktadır.

4. Misyonerlerin Çalışma Alanları

a) Yardım kuruluşları:

Bugün Afganistan'daki misyonerlerin faaliyet gösterdiği alanların başında daha çok sosyal yardım kuruluşları gelmektedir. Bu misyonerler fakirlere yiyecek, giyim, kitap, para gibi yardımları dağıtan kuruluşlar içinde yoğunlaşmaktadır.

---

22 David van Biema, "Missionaries Under Cover", *Time*, 30/6/2003, Vol:161, Issue:26; www.ma.org/pr_04finalist.ph—28k/time (23.06.2005)

23 Frank Brown, "Christians Bullied in Muslim Republics", www.charismamaq. com/ a.php?ArticleID=5414(25.05.2005)

Taliban rejimi döneminde rahat çalışma imkanı bulamayan misyonerler daha çok Pakistan ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki mülteci kamplarında yardım kuruluşlarında misyon faaliyetlerini geçmişte olduğu gibi günümüzde de sürdürmektedirler. Diğer taraftan Birleşmiş Milletlerin bir kuruluşu olan Barış Gönüllüleri içinde de misyonerler misyon çalışmalarını devam ettirmektedirler.

Misyonerler Afganistan'da daha çok fakir, ezilen, yoksul, hasta kimselerle daha fazla ilgilenmektedirler. Bununla beraber Afganistan'da ileri gelen devlet adamları ile ve yöneticilerle son derece iyi geçinmektedirler. Zira Afganlı idareciler de ülkeye yardım yapıyorlar diye misyonerlerin faaliyetlerine göz yummaktadırlar. Bu nedenle istedikleri gibi davranmaktadırlar.

Afganistan'da faaliyette bulunan Alman asıllı bir yardım kuruluşu "Shelter Now" çalışmalarıyla dikkat çekmektedir. Birleşmiş Milletlerin programı çerçevesinde çalışmalarını ev inşası, yol yapımı, aş evinde yemek dağıtımı, göz hastalıkları kliniğinde sağlık hizmeti, eğitim faaliyetleri ve içilebilir su temini gibi projeleri yürütmüşler ve şu anda da yürütmektedirler.[24] Shelter Now'a bağlı ekipler Hıristiyanlık propagandası yapan Peştu dilinde ve Farsça ses ve görüntülü kasetler ve İnciller dağıtmışlardır. Bunlar sözde dini misyon faaliyetinde bulunmadıklarını, ancak dini sorular sorulduğunda cevap verdiklerini ileri sürmektedirler. Shelter Now ekibinin Hıristiyanlık propagandası yaptığı tespit edilince Taliban güçlerince çalışmaları yasaklanmıştır. Bu bağlamda onların Hıristiyanlık propagandasından etkilenen 65 Afganlı çocuk Taliban tarafından kurtarılmıştır. Bu hadiseden sonra Taliban rejimi misyonerleri hapsetmeye başlamıştır.[25]

Diğer taraftan misyonerler bazı Afganlı gençleri dini eğitim için Avrupa'ya göndermişlerdir. Ayrıca İngiltere'ye, Almanya'ya, Fransa'ya gitmek isteyen Afganlılara vize temin etmişlerdir.

b) Yabancı Dil Kursları:

Misyonerliğin yasak olduğu Afganistan'da bir kısım misyoner de başkent Kabil'de sayıları onlarla ifade edilen yabancı dil merkezlerinde, özellikle İngilizce öğreten kurslarda İngilizce hocası olarak görev yapmaktadırlar. Dil kursları daha çok üniversite gençliğinin ilgisini çekmektedir.

---

[24] www.selternow.org., www.selter-germany.de isimli internet adreslerinde organizasyonun Afganistan'da yaptığı faaliyetler hakkında detaylı bilgi mevcuttur.

[25] www.persecution.org/countries/afghanistanhtml=articles. (27.06.2005)

Dil kursları ile beraber Afgan Üniversitesi'nde de İngilizce öğreten misyonerler bulunmaktadır. Bunlardan 2002 yılı yazından beri İngilizce öğreten Norm ve Cher Nelson çifti, bağlı bulundukları ve Hıristiyan inancını temel alan Compassion Radio'nun organize ettiği Noel kutlamalarını Afganistan'da gerçekleştirmişlerdir. Bu çift içinde video kameramanı, sağlıkçı ve müzisyenlerin de bulunduğu ekiple okullarda Noel kutlamaları gerçekleştirmişler; çocuklara Amerika Birleşik Devletleri'nde Noel'in nasıl kutlandığını anlatarak çeşitli hediyeler dağıtmışlardır. Ayrıca ABD'deki merkezleri vasıtasıyla medikal malzeme toplamışlar Kabil'deki sağlık kuruluşuna teslim etmişlerdir.[26] Ayrıca İngilizce öğrenmek için istekli olanlara İncil'in daha çabuk ve kolay dağıtılabileceği de Afganistan'da misyonerlik yapmak isteyenlere tembihlenmektedir.[27] Bu çerçevede Shelter Now isimli yardım teşkilatı Afganistan ve Pakistan'da yerli öğretmenlerin de görev yaptığı okullar çalıştırmaktadır.[28]

c) Sağlık Kuruluşları:

Misyon ekiplerinin en dikkat çekeni, yıllardır Afganlılara sağlık hizmeti veren "Shelter Now Afghanistan", "Shelter Germany, Hope for Afganistan" gibi kuruluşlardır. Bunlar eğitim, sağlık hizmetleri veren klinikler tesis etme, fabrikalar kurma, kimsesiz sokak çocukları ile ilgilenme, su dağıtımı, su kuyularının açılması ve ıslahı gibi konuları içeren ciddi projeleri yürütmektedirler. Sağlık alanında da "Umed Clinic" isimli hastane 1950'den beri faaliyettedir. Özellikle Alman dış ilişkilerinin desteklediği Alman Protestanlarınca kurulan Shelter Now isimli teşkilatın faaliyetleri yoğundur.[29]

Afganistan'ın Hıristiyanlık misyon çalışmalarına müsaade etmemesi nedeniyle misyonerler dolaylı metotlar kullanarak Hıristiyanlığı yaymaya çalışmaktadırlar. Dr. Christy ve Betty Wilson isimli iki misyoner Amerika menşeli Medical Assistance Program gibi bazı yardım teşkilatlarında ve NOOR'da görev almışlardır. Başkent Kabil ve çevresinde bir çok göz hastasını tedavi etmişlerdir. Kurmuş oldukları merkezlerde Amerikan tıp misyonundan doktorları görevlendirmişlerdir. Devlet Başkanı Muhammed Davut da burada muayene olmuştur. Muayene sonrası Başkana İncil'in takdimi üzerine misyonerlik yaptığı gerekçesiyle bu merkez kapatılmıştır.

---

26 www.worthynews.com/news-feotures-4/afghanistan-outreach html.(1.06.2005)

27 White, agy.

28 www.shelter-germany.de/english html. (25.05.2005)

29 www.shelter-germany.de/english html. (25.05.2005)

Dr. Wilson ve karısı gizlice Hıristiyanlığı yaymaya çalışmış; Dr. Wilson ve arkadaşları 1974'de Kabil'in uzak bir köşesine bir kilise açmıştır.[30] Hükümette bulunan Muhammed Musa Şefik bu kilisenin yıkılmasını istemiştir.

Doktor misyonerlerin görevli olduğu NOOR Eye Hospital da, Sovyet işgali döneminde Pakistan'daki Afgan mülteci kamplarında çalıştı. Daha çok sağlık ve eğitim işlerinde hizmet ettiler. Afganlıların dinlerine son derece bağlı olmaları ve kampların Hıristiyanlık propagandası için müsait olmaması nedeniyle misyonerler başarılı olamadılar. Buna rağmen bazı şeyler gerçekleşti ve tarihte ilk defa Amerika Birleşik Devletleri'nde Afghan Church isimli bir kilise açıldı. Bu kilisenin açılması misyonerler için büyük bir ümit oldu. Çünkü bu Afganlıların da Hıristiyanlığa kazanılabileceğini gösteriyordu. Misyonerlerin azmini güçlendirdi.[31]

İngiltere'den yola çıkan dört araçlık medikal misyon grubu Kabil yakınlarındaki "Noor Eye" kliniğinde görev yaptı. Gayeleri Mesih sevgisini diğer insanlarla paylaşmaktı. Bu kliniğin kapanması için Taliban baskı yaptı.

International Medical Crop (IMC) eğitiminden geçmiş Afgan doktorlar, aileleri ziyaret eder ve bu teşkilat Afganistan'ın her bölgesinde faaliyet gösterir. Aslında IMC, on yedi yıldan beri Afganlılara yönelik olarak faaliyet yürütmektedir. Kuzey Afganistan'da da UNESCO ile birlikte çalışmaktadır.

Sağlık işlerinde çalışan birçok misyoner, sağlık ocakları ve hastanelerde hem mesleklerini icra etmekte hem de misyon faaliyetlerini sürdürmektedir. Nitekim, misyonerler tıbbi faaliyetler sayesinde daha geniş kesimlere hitap etme imkanı bulmaktadırlar. Özellikle doktorluk ve hasta bakıcılığı sayesinde halkla son derece iyi bir diyalog kurmaktadırlar. Kadın sağlık görevlileri görevlerini yaparken yerel kıyafetleri (pencabi) giymeye ve eşarp örtmeye özen göstermektedirler.

Gerçekten kadın misyonerler misyon çalışmalarında önemli rol oynamaktadır. Nitekim bugün dünyanın çeşitli yerlerinde görev yapan misyonerlerin üçte ikisini kadın misyonerler teşkil etmektedir.[32] Bu bağlamda kadın misyonerler daha çok hastane işleri, öğretim

---

30 www.fpcboulder.org/transcripts/5-8-05html. (30.06.2005)

31 www.users.tns.net/mroashan/politics/countrycorner/c.corner2/DR081801htm. (25.05.2005)

32 *Vatican Concil II*, (ed: Autin Flannery), USA 1982, s.319.

kurumları, sosyal hizmetlerde başarılı oldukları görülür. Kadınlar Mesih aşkının bir taraftarı olarak rolleri etkilidir. Bunlar görevi yerine getirirken bir sorumluluk içerisindedirler. Kadın misyonerler aileleri, fakirleri, hastaları kolayca ziyaret etmekte insanlara Hıristiyanlığı anlatmaktadırlar. Bunun için basından, radyo ve televizyondan yararlanmaktadırlar.[33] Dostluğu ve anneliği kullanarak ailelerin içine girmek suretiyle onlarla ilişki kurarak, erkeklerin başaramadığı işleri başarabilmektedirler.[34] Kadın misyonerlerden Hıristiyan ilahiyatını bilmeleri, diğer dinler hakkında bilgi sahibi olmaları, çalışmalarını kadınların rolü üzerinde yoğunlaşmaları istenir. Ayrıca onların Havarilerin önderi Meryem'in oynadığı rolü üstlenmeleri ve onun ışığında dünyanın Hıristiyanlaştırılması için fırsatları değerlendirmeleri beklenmektedir.[35]

Kadının misyon faaliyetlerindeki avantajlarını bilen misyon kuruluşları aile içine girmede ve erkekten sakınan kadınlarla irtibat kurmada kadın misyonerleri kullanmaktadırlar. Bu metot dünyanın değişik bölgelerinde olduğu gibi Afganistan'daki misyonerlerin de baş vurduğu bir yöntemdir. Bu çerçevede kadın doktorlar misyon faaliyetlerinde sıkça görevlendirilmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi kadın doktorların kadınlarla çok iyi irtibat kurarak dışarıdan yabancıların girmesi son derece zor olan evlere rahatlıkla girebilme imkanını elde edebilmeleri ve ailenin yapısını öğrenmeleridir. Böylece kadın doktorlar ileride misyon faaliyetlerinde bulunacağı dönemde kendilerine gerekli olan bilgileri elde etmekte, ailelerin ekonomik ve kültürel durumlarıyla ilgili veriler toplamaktadır. Bununla beraber doktorlar hastaları hem muayene etmekte hem de temini güç ve pahalı olan ilaçları hastalara dağıtarak yardımda bulunmaktadırlar. Böylece hastaların kalbinde yer etmektedirler. İlaç dağıtımı yanında çalıştıkları sağlık ocaklarında doğum kontrolü ile ilgili malzemeler de dağıtmaktadırlar.

Tıbbî hizmetlerin misyonerlik faaliyetlerinde kullanılması, Hıristiyan misyonerliğinin karakteristik özellikleri arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Doktor Albert Shwetzer isimli misyoner doktorun Afrika'da Gabon'da 45 yıl bil fiil doktorluk mesleğini icra etmesi gibi pek çok örneğe rastlanmaktadır.[36] Nitekim misyonerler

---

33 *Vatican Concil II*, s.323

34 *Vatican Concil II*, s.326

35 *Vatican Concil II*, s.329

36 Geffery Parrinder, *Religion in Africa*, London 1969, s.141; Bob Frost, *Biography*, August 2001, vol.5, Issue 8, s.68

tarafından tıbbi misyonun önemi ile ilgili yapılan değerlendirmede "Tıbbi misyonlar İncil öğretiminin öncüleridir. Bunlar, başka bir evanjelizm ağacı dikilmesi mümkün olmayan yerlerde fidan yetiştirebilirler. Tıbbi misyonlar, herkes tarafından hissedilen bir ihtiyaç üzerine müessestir. Her insan bazen hastadır; kendisi hasta olmadığı zaman ekseriya bir arkadaşı veya bir akrabasının hastalığı ile endişelidir. Böylece doktor, diğer misyonerlerle ne bir münasebeti olan, ne de bunu isteyen geniş sayıda kimseleri doğrudan doğruya kabul edebilir. Bir hekim nerede olursa olsun, bir dispanser açtığı zaman şifa verici mahareti yüzünden kendisine başvuranlarla kuşatılır. En yobaz bir İslam mollası veya bir fakir onun elini öpecek; kör, topal, mefluç insanların, can çekişen, ölmüş ana ve babaların Hz. İsa'ya hazin yalvarışlarını hatırlatan bir sesle ona yalvaracaklardır."[37] ifadeleri yer almaktadır.

d) Ticari Müesseseler:

Afganistan'da faaliyet gösteren Batı menşeli ticari kuruluşlar aleni olarak misyonerlik faaliyeti yapamamakla birlikte farklı vasıtalarla bunu gerçekleştirmektedirler. Bu tür çalışmaların yasak olması nedeniyle misyon faaliyetinde bulunamayan profesyonel Hıristiyan misyonerler de Kabil'de ticari şirketler vasıtasıyla görevlerini sürdürmektedirler.

e) Kilise Evler:

Misyonerlik faaliyetlerinin yasak olduğu diğer ülkelerde olduğu gibi Afganistan'da da kilise evlerin kurulması tavsiye edilmektedir. Yine bu bağlamda kilise evlerde ibadetlerin gece geç saatlerde ve karanlıkta yapılması, komşuların duyup şüphelenmemesi için geleneksel müziğin kullanılması, Kutsal Kitap'ın öğretimi ve komünyonun mutlaka icra edilmesi tavsiye edilmektedir. Bununla beraber ev kiliselerinin liderlerinin mutlaka Müslümanlıktan Hıristiyanlığa geçen kimselerden olması, ev kiliselerin özerk, kendi kendisine yeterli halde ve kendi propagandasını kendisi yapar hale gelmesi de önerilmekte; ayrıca kilise evlerin açılması da istenmektedir.[38]

f) Gazetecilik:

Farklı meslek dallarından olan misyonerler de Afganistan'da faaliyette bulunmaktadır. Nitekim dikkat çekici olduğu için örnek olarak bir fotoğraf sanatçısı burada verilebilir.

---

37 Erol Güngör, *Türkiye'de Misyoner Faaliyetleri*, İstanbul 1999, s.64

38 White, agy.

Foto muhabiri olarak görev yapan Ted Wicor, Walley Community Church in Mission Vijeo California'nın bir üyesi olup, fotoğraf sanatını kendisine misyonda yeni bir vizyon ve başarı verdiğini belirtmiştir. Bu konuda şunları söylemektedir. Ben misyon teşkilatına girdiğimde çocuk misyonu ile ilgilendim fotoğrafçı olmam çocuklarla misyon amaçlı irtibatı sağladığını ve bunu gerçekleştirdiğini gördüm". Kendine göre bu misyonerin görevi, uzak mesafelere tanrı sevgisini ulaştırmaktı. O, 18 ülkede faaliyette bulunmuş ve ayrıca grup lideri olarak da görev yapmıştı. Fotoğraf becerilerini misyonda kullanmıştı. "Ben güler yüzle Hıristiyanlığı ve İsa'yı paylaşmak için farklı metotlar kullandım. Son seyahatim 2002 yılında Afganistan idi". demektedir. O, doküman sağlamak ve Samaraitan's Purse Operation Chrismas Child için ayakkabı dağıtmakta görev aldı. O, bugünkü teknolojiyi 2000 yıllık mesajı paylaşmak için kullanmaktadır.[39]

5. Yayın Faaliyetleri

a) Basılı Eserler :

Misyonerlerin yayın faaliyetiyle ilgili daha çok Afganistan'da bulunan etnik grupların dillerinde yayınlanan İncil tercümeleri dikkati çekmektedir. Bu dillerin başında Dari dili gelmekle birlikte Peştu ve Hazara dilinde de yayınlar vardır.

Bununla beraber diğer dillerde yayınlanan ve misyon amaçlı kullanılan "Marangozdan da Öte" gibi kitaplar da, Afganistan'da yaygın olan etnik dillere tercüme edilerek dağıtılmaktadır. Afganistanlılar için hazırladıkları İnciller geleneksel hat sanatıyla ve Kuran formatındadır. Ayrıca, Afganlı körler için hazırlanmış kabartma yazılı İncil tercümeleri de bulunmaktadır. Dolayısıyla İncil, Afganistan'daki yerel dillerde yayınlandığı gibi körler için de kabartma yazılı olarak da yayınlanmıştır.

Afganlılara yönelik Farsça olarak Hollanda'da yayınlanan *Gandum (Kendum)* isminde bir dergi dikkati çekmektedir. Aslında Kendum dergisi, Yaşam Sözü Radyosu'nun Afganlılar için bülten olarak yayınlanmaya başlamış; sonraki yıllarda ise Lutheran Kilisesine bağlı Afganistan Hıristiyan Cemaati'nin yayın organı haline gelmiştir. Derginin yayınlanması, Afganistan Hıristiyanlarının yaşam zaferi olarak gösterilmektedir.

---

[39] www.onmission.com/webzine/may-jun02/omc.htm. (03.06.2005)

Derginin ismi Afganlı Hıristiyanlar için kullanılan buğday başağı sembolünü çağrıştırmaktadır. Kendum, yani buğday isminin verilmesinin nedenlerinden birisi buğdayın çok verimli bir bitki olması ve bu artışın, verimliliğin de Afgan Hıristiyanlarının sayısının artışında görülmek istenmesidir. Derginin ABD merkezli Global Ministries Fonundation tarafından yayınlanan online versiyonu da vardır.

Afganistanlılara yönelik çalışmalarda bulunan misyonerlerin inkültürasyon yoluyla da yayılmak amacında oldukları dergide de görülmektedir. Nitekim dini konular, İslamî ıstılahlarla ele alınmaktadır. Sözgelimi tanrı için "Hudavend", Tanrı Oğlu kelimesi yerine Efendimiz İsa, Mesih İsa terimleri kullanılmaktadır. Böylece onlar "diğer hedef kitlenin mensup olduğu dinin jargonu" ile misyon faaliyetinde bulunmanın daha başarılı olacağına inanmaktadırlar.

Dergide dikkati çeken konulardan birisi Mesih'in gelmesi meselesidir. Bunun nedeni de Mehdi anlayışı ve Nüzul-u İsa meselesinin Afgan halkı arasında son derece yaygın olmasıdır. Burada Müslümanlardaki İsa sevgisinden hareketle Hıristiyan mesajını Müslümanlara aktarmaya çalıştıkları gözlenmektedir.

Diğer taraftan dergide zanaat, yiyecek, tıbbi, zirai konular, aile, kadın, çocuk eğitimi gibi konular, Kitab-ı Mukaddes'in ışığında işlenmektedir. Ayrıca teolojik ve ibadetle ilgili hususlar da incelenmektedir.

Kendum dergisinde çocuklara yönelik olarak hazırlanmış sayfalarda da Hıristiyanlığı ve Hıristiyan mesajları çocuk lisanıyla anlatmaktadırlar. Bununla birlikte Hindistan Delhi'den Afganistan'a yönelik misyon amaçlı yayın yapan "Far East Broadcast Assocition" isimli kuruluş aynı zamanda Hazaralara yönelik misyon amaçlı "Hazara Herald" isimli misyon gazetesini yayınlamaktadır. Bu gazete hizmet politikasını I. Korintoslulalara 3:9'dan almaktadır.[40] Hazara Hearld da ABD merkezli Global Minitries Foundation tarafından desteklenen bir periyodik dergidir. Ayrıca Amerika'daki Hıristiyan Afganlılara yönelik olarak Afghan Times isimli bir süreli yayın da aynı kuruluş tarafından yayınlanmaktadır.

b) Sesli ve Görsel Yayınlar:

Afganistan'a yönelik misyon faaliyetlerinde kullanılmak üzere Afganistan'da kullanılan yerel dillere tercüme edilmiş sesli ve görüntülü malzemeler bulunmaktadır. Bunlardan en dikkati çekeni

---

[40] www.god.savedme.com. (06.06.2005)

İsa'nın hayatını konu alan İsa filmidir. Ayrıca Hıristiyanlık propagandası yapan çeşitli konuların işlendiği video kasetleri, ses kasetleri bulunmaktadır.

Diğer ülkelerde olduğu gibi Afganistan'da da misyonerler İsa filminin seyredilmesine çok büyük önem vermektedirler. Misyon çalışmaları ile ilgili listede mutlaka İsa filminin dağıtılması ve seyrettirilmesi de bulunmaktadır. Afganlılar arasında İsa filmini seyrettikten sonra filmde görülen mucize sahnelerinden etkilenerek Hıristiyanlığa geçenler olduğu propagandası yapılmaktadır.

Hıristiyanlık mesajı ileten şarkılardan oluşan 250 ses kaseti bulunmaktadır. Bu kasetlerden bazılarının isimleri "ey Mesih şükürler olsun bana özgürlüğümü verdin" gibidir.[41] Burada dikkati çeken kasetlerdeki ilahilerin geleneksel Afgan müziği eşliğinde icra edilmesidir. Bu da inkültürasyon bağlamında değerlendirilmelidir. Zira böylece insanların tepkisini çekmeden propaganda etme imkanı elde etmektedirler. Bu bağlamda misyonerler yerli şarkıları öğrenirler ve yerli saz aletlerini kullanırlar. Noel gibi günlerde çay partileri ve eğlence partileri düzenlerler.

c) Radyo ve Televizyon:

Afganlılara yönelik çalışmalarda bulunan misyonerler radyo yoluyla halkı etkilemenin yollarını aramaktadırlar. Özellikle kısa dalga radyo programları ile bunu gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Söz konusu radyonun ismi Kalam-e-Hayat (Hayat Kelamı)'dır. Hazara dilinde gün boyunca yayın yapan bu radyonun yayın alanı içine Afganistan, Pakistan, İran girmektedir. Bu radyonun ortaya kurulması ve dokümanların hazırlanmasında ileri de değineceğimiz Andaryas'ın çabası oldukça fazladır.[42] Kalam-e-Hayat radyosunun yanında Avaz-e-Mesih, Sadaye Zindayi Dari Radio, Payam-e-Hayat Radio da Afganistan'a yönelik yayın yapmaktadır.

Bu radyoda sunulan ilahiler, geleneksel Afgan müziği enstrümanları ile üretilmektedir. Radyo tarafından üretilen binlerce kaset ve yerel dillerde hazırlanan İncil mülteciler arasında dağıtılmıştır.

Bununla beraber Far East Broadcast Association'un misyon amaçlı olarak Afganlılara yönelik İnternet sayfaları da bulunmaktadır. Kuruluş, Afganistan'a yönelik yayın yapacak "Afganistan Hıristiyan Televizyonu" kurmayı düşünmekte ve bu yönde çalışmalarını devam

---

41 www.godsavedme.com. (06.06.2005)

42 www.watandar.com/aboutus.htm (05.06.2005)

ettirmektedir. Ayrıca Afganistan'da görev yapan misyonerler için yardım kampanyası düzenlemektedir. Yardımların para, bilgisayar ve stüdyo malzemeleri şeklinde olabileceği vurgulanmaktadır.

Ayrıca Afganistan'a yönelik Hindistan'dan yayın yapan misyon amaçlı bir radyo da bulunmaktadır. Bu bağlamda internet aracılığı ile Afganlılara yönelik mesihtv, kalamtv, 700tv kuruluşları yayın faaliyetlerini sürdürmektedirler. Gerek radyolar gerekse televizyonlar Global Ministries Foundation isimli misyon teşkilatı tarafından desteklenmektedir.

"Far East Board Calling Afghan" isimli organizasyon da Hıristiyanlığı yaymak için radyo programı yapmaktadır.[43] Bununla beraber İBRA Radio, Avaz-ı Mesih, Afghan Radio, Afghans Christian Song gibi radyolar da internet üzerinden yayın yapmaktadır.

d) İnternet:

İnternet üzerinden Afganlılara yönelik misyon çalışmalarında bulunan teşkilatlar da vardır. Bu sitelerde Hıristiyanlığa geçen Afganlıların Hıristiyanlığa geçiş öyküleri anlatılmaktadır. Bunlardan en dikkati çekeni, daha önce Müslüman iken sonradan Hıristiyan olan Andaryas isimli devşirme Hıristiyan Afganlı misyonerin hikayesidir. O, kendisinin Hıristiyan olmasını şu şekilde anlatmaktadır: "Okuldan eve dönerken yolda daha sonra hiç görmediğim bir kişi Farsça İncil verdi ve ben bu İncili okuyarak Hıristiyanlığa ilgi duymaya başladım ve Hıristiyan oldum"[44]. Hüseyin Andaryas Kanada'nın Toronto şehrinde ikamet etmektedir. Bu sitede Afganistan için dua edilmesini isteyen bir talep de söz konusu.

Yine teknolojik imkanların misyon amaçlı olarak kullanıldığı internet ortamında Afganistan'daki misyon faaliyetleriyle ilgili linkleri de bu çerçevede değerlendirmek gerekmektedir. Buna en iyi örnek olarak "Babtist Fellowship" isimli organizasyonun çabalarıdır. İnternet sitesine ve ülke içindeki faaliyetlerine bakıldığında amacının Afgan asıllı inançlı misyonerler yetiştirmek olduğu görülecektir.[45]

Afgan Hıristiyanlarının sitesinde bulunan sayfada "Allah sözünü, İncilleri dünyaya duyurmanıza yardımcı olun" denmektedir. Türkmence, Hazaraca, Özbekçe, Darice, Peştunca İngilizce, Arapça

---

43 www.idahoptv.org/bythepeople/resources/evangelicalmuslims.cmf; christianity today,cm/cf2001/135/43.0.htm.(30.05.2005)

44 www.hhninc.org/andaryas/saved.html. (30.05.2005)

45 www.abpnews.com/abpnews/story,cfm?newscom=4236

Hıristiyanlığa ait kitap, kaset, cdler ve filmler, ilahilerden istifade edilebileceği belirtilmektedir.[46]

İnternet sitelerinde Afganistan'da devam eden misyonerlik faaliyetleri için parasal yardım kampanyaları ve misyonerlerin başarılı olmaları için dua edilmesini isteyen kampanyalar da vardır. Ayrıca internet sitelerinde ve dergilerindeki ilanlarda Afgan kökenli misyonerler yetiştirilmesi için adayların arandığı belirtilmektedir. "Afgan Hıristiyan Sitesi" 1996 yılından beri faaliyettedir. Afganistan için kısa dalga ve orta dalgadan yayın yapmaktadır.

Afganlılara yönelik misyon amaçlı internet sitesinde[47] Afganlıların Hıristiyanlaştırılması faaliyetleri esnasında öldürülen Zxia Nudrat isimli bir kimseden bahsedilmektedir. Nitekim bu kişi Batılı misyonerlerce şehit olarak kabul edilmektedir. Belirtildiğine göre bu kişinin Afganistan'daki misyon faaliyetlerinde önemli bir yeri vardır. Zira onun hayat hikayesi ile ilgili bölümde onun gözleri görmeyen biri olarak kabartma yazılı İngilizce İncil okuduğu, bunu Darice ve Peştunca'ya çevirdiği ve bu çevirisini Pakistan Bible Society'nin ve daha sonra da Cambridge Üniversitesi'nin 1989 yılında yayınladığı anlatılmaktadır. Yine Almanya'daki "The Chrisfoller Blind Mission" teşkilatı Afganlı körler için Hıristiyanlığı anlatan çeşitli kitaplar hazırlamaktadır. Nudrat isimli dönme bunları Darice ve Farsça'ya tercüme etmiştir. Bu gün bir çok sayıda İsa'nın takipçisi Afganlı Hıristiyan'ın oluşmasında Nudrat'ın etkisi olmuştur.

6. Afganistan'a Yönelik Dış Merkezli Misyon Teşkilatları

Afganlılara yönelik misyon faaliyetlerinin bir parçası da Avrupa merkezli teşkilatların Afganlıları Hıristiyanlaştırma çalışmalarıdır.

Batı'da Hıristiyanlığa dönen Afganlıların verdikleri bilgilere göre onlar, Sovyet işgali ve Taliban rejiminden kaçarak ülkesini terk edenler çaresizlik ve umutsuzluk içerisinde iken kendilerine kiliseden yardım eli uzatılmıştır. Onların da uzatılan ele tutunmaları neticesinde gördükleri ilgi ve alaka onları Hıristiyanlığa çekmiştir. Nitekim bunlar, Allah'tan İsa Mesih adına ne istemişlerse kavuştuklarını ve yaşama yeniden başladıklarını iddia etmektedirler. İstediklerini elde etmelerinin Hıristiyanlığa geçişte önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu çerçevede Afganlı Hıristiyanların kurduğu

---

46 www.god.savedme.org. (06.06.2005)

47 www.watandar.com. (06.06.2005)

iddia edilen ve ismi "Afgan Hıristiyanları Birliği" cemiyeti faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu cemiyetin veya kilisenin temel hedefi Afganlılara yönelik misyon çalışmaları yapacak yerli misyonerler yetiştirmektir. Zaten misyonerlerin temel hedeflerinden birisi yerli Hıristiyanlarca oluşturulan yerli kiliselerde istihdam etmektir. Bu da daha fazla kişinin Hıristiyanlaştırılması demektir.

Avrupa'daki Afganlılardan cemaat oluşturma yanında Afganistan'da da yerli ahaliden oluşan bir cemaat, bir kilise oluşturulması misyonerlerin temel hedefleri arasındadır. Böylece misyon faaliyetlerinde daha başarılı olacaklarına inanmaktadırlar. Zaten yerli veya milli kiliseler oluşturulması misyonerlerin son dönemde üzerinde durduğu bir metottur.

Afganistan'a yönelik olarak çalışan bir diğer organizasyon "Cooperative Baptist Fellowship" isimli misyoner teşkilatıdır. Atlanta merkezli bu misyon teşkilatının amacı Farsça ve diğer yerel dillerde İncil'i Afganistan ve İran'da yayacak deneyimli misyonerler yetiştirmektir. Bu merkezin hedefi de kendi bölgelerinde Hıristiyanlığı yayacak yerli misyonerler oluşturmaktır. Bir diğer misyon teşkilatı olan "Persian World Outreach"ın kurucuları Mich ve Pat Tosan yıllarca İç Asya'da misyon faaliyetinde bulunduktan sonra bu teşkilatı kurmuşlardır.[48] Amaçları kendi ülkelerinde Afganlı ve İranlı yerli pastörler ve misyonerler yetiştirmektir.[49]

Diğer taraftan bazı kişisel olarak gerçekleştirilen misyon faaliyetlerini görmekteyiz. Onlardan birisi Afganistan'a yönelik olarak Baptist Bible Fellowship İnternational Mission Office'nin Afganistan için resmi görevlisi olan John Marion'un kurmuş olduğu "The Center of Peace and Hope in Christ for Afghanistan" isimli teşkilattır. Bu teşkilat amacını "Bize, onun kilisesini kurmak için verdiği söz ve bütün milletlerin havari yapılması bize emredildi. Onun yüce ismini Afgan halkına duyurmak bizim görevimizdir. Bu görevi Matta 28:19-20'den almaktayız. Bizi ABD'deki kilise ve diğer kuruluşlar desteklemektedir." şeklinde ifade etmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek için de Dari ve Peştu dillerinde Hıristiyanlığı anlatan kitaplar ve diğer malzemeleri hazırlamakta[50] ve Birleşmiş Milletlerin denetiminde bulunan mülteci kamplarında bu malzemeleri dağıtmaktadır. Yine "Evangelical Alliance of Great Britain" de

---

48 www.biblicalrecorder.org/contantlife/2005/2-25-2005/ b1250205cwinstons.html. (20.07.2005)

49 www.baptiststandard.com/2001/4 9/pages/cbf missions.html. (23.06.2005)

50 www.afghanbibles.com

Pakistan'daki mültecilere yardım çalışmalarını sürdürmektedir. Bunlar da Afgan Hıristiyanlarına basılı evrak hazırlamaktadır. Yine Hindistan üzerinden gerçekleştirdikleri radyo yayınları ile de Mesih imanlılarına yardım etmektedirler.

Ayrıca, Teksas Kilisesi'nden Shelter Germany'de Afganistan'a Hıristiyan yardım çalışanı olarak giden Heather Mercer (24) ve Dayna Curry (29) Shelter Now isimli teşkilata bağlı olarak faaliyette bulunurken Afganistan'da tutuklanan misyonerlerdir. Mercer daha çok Afganlıların su, yiyecek, ev gibi pratik günlük ihtiyaçlarının giderilmesinde çalışıyordu. Curry ise sağlık işlerinde ve sokak çocuklarının eğitimi işinde çalışıyordu.[51] Bunlar Afganistan'da aileleri ziyaretten dönerken Taliban tarafından tutuklandılar. Bunları ele veren, arabalarında bulunan Darice "İnancını Bir Müslüman ile Paylaş" isimli kitap ve Afganlılara yönelik yayın yapan radyonun programının basılı olduğu evraklar olmuştur. Yine bunlar Afganlılara imzalı kitap ve cdler dağıtmışlar, ev kilisesi açmışlardır.[52] Taliban tarafından tutuklanan bu kişiler, yaklaşık yüz gün boyunca tutuklu kaldıktan sonra Amerikan güçlerince kurtarılarak kahraman ve çağdaş aziz ilan edilerek ABD başkanı Bush tarafından Beyaz Saray'da kabul edilmişlerdir.[53]

Söz konusu kadın misyoner Afganistan'da hapishanede iken bile Hıristiyanlığı yaymaya çalışmıştır. Bunu da Paul'un Hıristiyanlığı hapishanede yayması ile eş görmüşlerdir.[54] Nitekim Dayna Curry ve Heater Mercer, Afganistan'da tutuklanış, hapishaneye konuluş ve kurtuluşlarını anlattıkları "Prisoners of Hope" isimli kitapta bunu anlatmaktadırlar.[55] Bunlar ilk yakalandıklarında misyon faaliyetinde bulunmadıklarını söyleseler de ABD'de kendileri ile yapılan mülakatta amaçlarının Afganistan'da bir kilise kurmak olduğunu belirtmişlerdir.[56] Bunların Afganistan'daki faaliyetleri ve hapse

---

51 *Christianity Today* 11/12/2001, vol 45 issue 14, s.30

52 Biema,agy.

53 Dennis R. Hoover, "Grapling with Islam", www.trincoll.edu/depts/RIN Vol:5 No1/missionaries.htm (25.05.2005); *The Star Malaysia*, "Christian activists see opportunity in Afghanistan", Feb 24 2002, www.sunnahonline.com/ ilm/contemporary/posttaliban.0005.htm. (25.05.2005)

54 Allie Martin, "Like Apostle Paul", www.headline.agapepress.org/archive/9/afa/ 17200f.asp;www.muslimedia.com.archives/world98/afgchris.htm;www. worthynews.com/news-features-2afghanistan-executions-8html. (26.05.2005)

55 www.headlines.agopress.org/archive/9. (25.05.2005)

56 christianity today.com./ct/2002/008/1.26.html. (30.05.2005)

girmeleri misyonerler tarafından "tanrı Jesus için yapılan" işler olarak algılanmıştır. Curyy ve Mercer'in mensup olduğu kilise de yeryüzünde Hıristiyanlığı yaymaya çalışan Teksas'taki Babtist "Antioch Comminty Church" idi.[57] Zaten bu iki misyonerin bağlı olduğu Antioch Kilisesi, Antioch Eğitim Okulu'nda uluslararası görevler için misyonerlik eğitimi vermektedir.[58] Nitekim Curry de üniversitede iken High Land Baptist Church'un Ministry College'de görev almıştır. Bu kilise de kendisini fakirlere yardım yapan, seküler ve akademik bir teşkilat olarak açıklasa da hedefi misyonerliktir.[59] Ayrıca "Antioch Comminty Church'ün Teksas Waco'da düzenlemiş olduğu yıllık sempozyumda Cury ve Mercer geleceğin misyonerlerinin dua ve dans eden, Hıristiyan Rock'u söyleyen kişiler olmaları gerektiğini söyleyerek gençleri mutlaka misyon çalışmalarına katmanın önemi[60] üzerinde durmuşlardır.

Fransiskan misyonerleri de mülteciler arasında gönüllü yardım organizasyonlarında, sivil toplum örgütlerinde çalışmaktadırlar. Bunlar mülteci kamplarını ziyaret ederler, büyük çoğunluğu Hint kökenli misyonerlerdir. Birbirlerine kardeş diye hitap ederler. Yine Roma kökenli "Repatriation Centre" isimli teşkilat, "Peace Prayer of Saint Francis" ve benzeri kitapları dağıtırlar.[61]

Sovyet işgali esnasında NOOR isimli yardım teşkilatı Afganistan mültecileri arasında faaliyette bulundu. Kamplarda doğrudan Hıristiyanlık propagandasına izin verilmediği için bunlar da farklı metotlar geliştirdiler. Bu amaçla ABD'de "Afgan Kilisesi" açıldı. Bu hareketin amacı çok dindar olan Afganlıların Hıristiyanlığa gönüllü geçebileceği imajını vermekti .

Bir diğer teşkilat "Mission of World Relief" olup, "National Association for Evangelization"un bir yan kuruluşudur. Afganistan'daki faaliyet alanları daha çok sağlık, tarım, eğitim, mülteci sorunlarıdır. Avrasya kolu İran ve Afganistan ve Türk Cumhuriyetlerini hedef almıştır. Bunlar İsa Mesih'in emrettiği ümidi ve barışı insanlara götürdüklerini iddia etmektedirler. Kilise onlara

---

57 www.trincoll.edu/depts/csrl.vol.sn1/missionaries.htm. (30.06.2005)

58 www.trincoll.edu/depts/RIN Vol5No1/missionaries.htm. (05.06.2005)

59 t rincoll.edu/depts/csrl.vol.sn1/missionaries.htm. (30.05.2005)

60 Deborah Caldwell, "Christian Jihad", www. beliefnet.com/story/93-9373.1html. (28.05.2005)

61 .www.ofm.org/01eng/off/finds/04html2;Afghansforangels,www.trincoll.edu/depts/csril./volsN1/missionaries.html.(05.06.2005)

yeni iş öğretimi, pazarlama becerileri kazandırma, bilgisayar kullanımı ve İngilizce öğretimi ile halkın hem sosyal durumuna yardımcı oluyor hem de misyon çalışmalarını sürdürüyor.

"Christian Reformed World Relief Commitee (CRWRC)"ye bağlı "İnternational Aid in Christian Eye Mission" isimli organizasyon ilaç, yiyecek, battaniye yardımı yapmaktadır. Afganistan'da "Umed Clinic (Ümit Kliniği)" isimli bir hastane çalıştırmaktadırlar.

"International Catholic Mission Community (ICMC)" Afganistan'a 2002 yılında misyon amaçlı faaliyetlerde bulunmak için girmişti. O zamandan beri çalışmalarına devam etmektedir. "Catholic Relief Service" ile birlikte işbirliği yapmaktadır. İstanbul'da Caritas isimli teşkilatla birlikte çalışmaktadır. Caritas, Katolik Kilisesi'nin sosyal servis öğretisi üzerine temellenmiştir ve Kilisenin sosyal misyonunu gerçekleştirir.

"Catholic Relief Service", okul dışı gençlikle ilgilenir. "Hıristiyan Çocuklarının Vakfı" isimli organizasyon da eğitim alanında hizmet etmektedir. Genellikle kız çocuklarının eğitimini önemser. "Care" isimli teşkilat genel okullar ile öğretmen ve öğrencileri destekler ve onlara yardımcı olur.

John Marion isimli misyoner tarafından kurulan "The Center of Peace in Christ for Afghanistan" isimli teşkilatın amacı, İncil'i Afgan halkına taşımaktır. Asıl itibariyle bu kuruluş bütün milletlerin havari yapılmasını esas almaktadır. Dolayısıyla Afgan halkının Hıristiyanlaştırılmasını kendisine görev olarak görmekte bunu da Matta 28:19-20'ye dayandırmaktadırlar. Bu teşkilat ABD'deki kiliseler ve gönüllü teşekküller tarafından desteklenmektedir. İslam dünyasına yönelik yayın yapan "The Muslim World" isimli dergiyi de kuran John Marion Afganistan'da resmi görevlidir. Bunun sayesinde Müslümanların Hıristiyanlaştırılması ile ilgili yeni projeler geliştirilmektedir. Bu organizasyon İsa Mesih video kasetlerini ve kitapları Afganistan'da yaygın olan Dari ve Peştun dillerinde hazırlayarak dağıtımını yapmaktadır.[62]

Paşaver'deki mülteci kamplarında pek çok Hıristiyan misyoner bulunmaktadır. Mültecilere yönelik radyo kanalıyla Hıristiyanlığı propaganda etmektedirler. "Afghans for afghans.org" da aslında "Dünya Kilise Servisi"ne bağlı bir teşekküldür. Afganistan'a hem yardım hem de misyon faaliyetlerinde bulunmaktadır. Alman Ann Rubin; 1999'da Paşaver'e gitmiştir. Yine benzeri kimseler Mezar-ı

---

62 www.aafg-info.com. (17.05.2005).

Şerif ve diğer bölgelerde yiyecek ve giyecek yardımı gibi organizasyonları gerçekleştirmektedirler. Beck isminde bir misyoner halen Afganistan'da yaşamaktadır. Tanrının kendisini bu hizmete çağırdığını iddia etmektedir. "Central Asia Free Exchange" insani yardım örgütünde eşi Sonnie ile birlikte çalıştı. İngilizce dersleri verdi. Karısı da köylere giderek kadınlar gibi peçe taktı.[63]

"Shelter for Life", "The United Methodist Committe on Relief", "Church of World Service" de Afganistan'da faaliyette bulunan diğer organizasyonlardır. Yine misyon faaliyetlerinde aşırı ve sertliği ile tanınan "Salvation Army" organizasyonlarında çalışan Ted Wicor "Walley Community Church in Viejo California"nın bir üyesi, fotoğraf sanatçısı ve gazeteci muhabirdir. 18 ülkede çalışmalarda bulundu. Özellikle çocuk misyonu ile ilgilendi. Fotoğraf sanatını misyonda bir vasıta olarak kullanmayı başardı. Görevinin "uzak mesafelerde tanrı sevgisini yaymak" olduğunu, hep hatırda tuttu. "Ben güler yüzle Hıristiyanlığı, İsa'yı paylaşmak için farklı metotlar kullandım" demektedir. Son seyahati 2002 yılında olup, hep Afganistan'da idi. Burada ileride misyon çalışmalarında kullanılacak dokümanı sağlamak amacıyla ve "Samaritan's Purse Organization Chrismas Child" isimli yardım organizasyonu için ayakkabı dağıtmak için bulundu. Nitekim söz konusu kuruluş 2002 yılının Noel'inde Afganistan'da 100 bin çocuğa ayakkabı dağıtmıştır.[64] Yine Samaritan's Purse isimli misyon teşkilatı Afganistan'ın Kholm kentinde bir hastane ve bir okul yaptırmaktadır. Aynı kuruluş 2002 yılında Hindu Kuş dağlarında meydana gelen depremden sonra bölgeye sağlık ekibi ve malzeme göndermiştir.[65]

"Evangelical Alliance of Great Britain" de Pakistan'da bulunan Afgan mültecilere yardım etmektedir. Bununla beraber Afgan Hıristiyanlara basılı evrak dağıtmaktadır. "Far East Board Calling Afgan" isimli organizasyon da Hıristiyanlığı yaymak için radyo programı yapmaktadır. [66]

Afganlıları Hıristiyan yapmak için ülke içinde ve dışında bir çok misyon teşkilatı halen daha faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunların kabul görmelerinin nedeni, ekonomik zorluklar, ilgi ve alakadır.

---

63 www.dfw.com/mld/dfw/news/7636147.htm. (05.06.2005)

64 www.missionnewsforkids.com/newsletters.html. (03.06.2005)

65 www.missionnewsforkids.com/newsletters.html(03.06.2005)

66 www.idahoptv.org/bythepeople/resources/evangelicalmuslims.cmf;christianity today,cm/cf2001/135/43.0.htm.(06.06.2005)

7. Sonuç

Bugün Afganistan'da Hıristiyanlaşmış Afganlıların sayısının kesin olmamakla birlikte 3000 civarında olduğu tahmin edilmektedir.[67] Bu bağlamda ülkede bulunan gruplara yapılan misyon çalışmalarını anlatan bir raporda şu bilgiler verilmektedir:

"Afganistan'da on büyük grup bulunmaktadır. 13 milyon kişi ile ülkenin en büyük grubunu oluşturan Peştunların dillerinde Hıristiyanlık yayını yapan bir radyo ve Mesih filmi bulunmakla beraber İncil henüz dillerine tercüme edilmemiştir. İkinci grubu oluşturan 4.8 milyonluk nüfusla Taciklerin dillerinde yayın yapan bir radyo bulunmakla beraber 13 tane resmi misyoner bunların arasında çalışmaktadır. Taciklerin en az %1'i Mesih sempatizanıdır. 2.5 milyon kişi olan Hazaralardan hiç birisi İncil'i kabul etmemiştir. Onların arasında da dört misyoner çalışmakla beraber dillerinde kutsal yazılar, radyo, Mesih filmi yoktur. 671 bin kişilik nüfuslu Türkmenlerin dillerinde film, radyo ve İncil olsa da bunlar arasında Hıristiyanlığa geçen kimse bulunmamaktadır. Kuzey Özbeklerinden de henüz Hıristiyan olan yoktur.

Diğer bir grup olan Taimaniler 480 bin kişiden müteşekkil olup; kendi dillerinde İncil, film ve radyo yayının ulaşmadığı bir gruptur. Bunların arasında misyoner de, Hıristiyan da yoktur. 354 bin kişi olan Beluçlar arasında iki misyoner çalışmaktadır. Mesih filmi ve İncil'in bir kısmı dillerine tercüme edilmiştir. % 1'den daha azı Mesih yanlısıdır. Brahuler 332 bin kişidir. Bunların dilinde de Mesih filmi, Kutsal Kitap bulunmakla beraber aralarında misyoner yoktur. Frazkohi grubu 240 bin kişiden oluşmaktadır. Bunların dilinde Mesih filmi, Kutsal Kitap ve radyo yayını bulunmamaktadır. Onların arasında sadece bir misyoner çalışmaktadır. Aymaklar 187 bin kişi olup; dillerinde film, Kutsal Kitap ve radyo yayını yoktur. Bilinen bir Hıristiyan misyoner de yoktur. 106 bin kişiden oluşan Cemşidiler arasında hiçbir Hıristiyan yoktur. Bununla beraber dillerinde İncil, radyo yayını ve Mesih filmi de bulunmamaktadır.[68] Bunlarla birlikte 1500'lü yıllarda Afganistan'a yerleşen Kürtlerin nüfusu 26 bin civarında olup hepsi Sünni ve çok azı İncil'i duymuştur. Dillerinde Hıristiyanlıkla ilgili olarak kendi dillerinde kutsal metinlerden parçalar vardır. Ayrıca, Mesih filmi de dillerine (Kürdi) çevrilmiştir. Onlara

---

67 www.fpcboulder.org/transcripts/5-8-05html.(30.06.2005)

68 A Southern Babtist Convention, Interneational Mission Board, www.btw.imb.org/news-10grups.asp(25.05.2005)

için yayın yapan televizyon ve radyo yoktur. Aralarında misyon ajanı da bulunmamaktadır."[69]

Bu bağlamda Afganistan'daki Kürtlerin Hıristiyanlaştırılması ile ilgilenen Amerika merkezli bir internet sitesinde, diğer Hıristiyanlardan Kutsal Ruh'a Afganistan'daki Kürtler ve Afgan halkı için dua etmeleri istenmektedir. Söz konusu duada Afganistan'a nihai barışın gelmesi, Afgan Kürtlerinin okuması için İncil'in hazır hale getirilmesi, Afgan Kürtleri arasında Mesih aşkını gösteren ve Hıristiyanlık propaganda malzemesi dağıtan tıbbi misyon çalışanlarına ve öğretmenlerine tanrının güç vermesi, Mesih ve İncil'i öğrenme aşkıyla yanan Kürtlerin bunlara rüya ve vizyon ile kavuşmalarını temin etmesi, 2000 yılı ile birlikte yerli kilise kurulması gibi konulara ağırlık verilmesi istenmektedir.[70]

Afganistan misyonerler için fırsatlar ülkesi olarak görülmektedir. Misyonerler çeşitli şekillerde özellikle yardım kuruluşları şemsiyesi altında faaliyetlerini sürdürmektedir. Buna ilaveten teknolojinin imkanlarını da misyon çalışmalarında kullanmaktadırlar. Misyonerler yavaş ama sistemli çalışmaları ile dikkati çekmektedirler. Afganlıları Hıristiyanlaştırmak için hem maddi hem de manevi çaba harcamaktadırlar.

Misyonerlerin Afganistan'daki çalışmalarına diğer ülkelerde bulunan Hıristiyan kökenli sosyal organizasyonlar yardımcı olmaktadır. Bu nedenle Müslümanlar da Afganistan'da insanlara ekonomik, sosyal, eğitim, sağlık ve diğer alanlarda Hıristiyan misyonerlerinin çalışmalarına alternatif projeler geliştirerek Afgan halkına yardımcı olmalıdırlar. Bu amaçla Afganistan'da okullar, hastaneler, aşevleri, yetimhaneler, özürlü rehabilitasyon merkezleri, iş edinme kursları açarak yeni yetişen gençlerin misyonerlerin eline düşmesini engellemelidirler.

---

69 "The Kurdish of Afghanistan", www.ksfe.com/profiles/p_code4/1016.html.

70 "The Kurdish of Afghanistan", www.ksfe.com/profiles/p_code4/1016.html.